

Министерство на иновациите и растежа Главна дирекция “Европейски фондове за конкурентоспособност” – Управляващ орган на ПКИП	НАРЪЧНИК ПО ПРОГРАМА „КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ И ИНОВАЦИИ В ПРЕДПРИЯТИЯТА” ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г. (ПКИП)		Вариант 2
	Глава 4 Приложение 4.1.3.	ПРОЦЕДУРИ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ Образец на Методология и критерии за подбор на операции	страница: 1/8
	Одобрен от: Ръководител на Управляващия орган		Дата: Февруари 2024 г.

МЕТОДОЛОГИЯ И КРИТЕРИИ ЗА ПОДБОР НА ОПЕРАЦИИ

1. Основни параметри	
Управляващ орган	Главна дирекция „Европейски фондове за конкурентоспособност”, Министерство на иновациите и растежа
Програма	Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията” 2021-2027 г. (ПКИП)
Приоритет	Приоритет 1. Иновации и растеж
Специфична цел	Специфична цел: RSO1.3. Засилване на устойчивия растеж и конкурентоспособността на МСП и създаване на работни места в МСП, включително чрез продуктивни инвестиции (ЕФРР)
Наименование на процедурата/процедурите	„Подкрепа за семейните предприятия, предприятията от творческите индустрии и занаятите”
Цел	Да насърчи инвестициите за подобряване на производствения капацитет и оптимизиране на бизнес процесите в семейните предприятия, предприятията от творческите индустрии и занаятите, и по този начин да допринесе за повишаване на тяхната конкурентоспособност и засилване на пазарното им присъствие.
Обосновка	По данни на Националния статистически институт (НСИ) през 2021 г. в нефинансовия сектор на българската икономика оперират над 28 хил. малки и средни предприятия (с персонал над 10 служители) и значително по-голям брой - около 383 хиляди микропредприятия (с до 10 служители)¹. От всички активни микро, малки и средни предприятия (МСП) в страната, около 25 % се самоопределят като фамилен бизнес, като броят на заетите лица в съвкупността на активните семейни предприятия по данни на НСИ за 2021 г. е 378 677 души². Съставлявайки около една четвърт от общия брой на МСП в страната, семейните предприятия формират ядро от устойчиви бизнеси, за които е характерна връзката с традиционни за семейството, за рода или за съответния регион стопански дейности, приемствеността и лидерството в семейството, стремежът за запазване на дългосрочната устойчивост на дейността и предаването ѝ на наследниците с цел запазване на собствеността на предприятието в рамките на семейството. Общото европейско определение за семеен бизнес на Европейската комисия (ЕК) датира от 2009 г.³, като към момента на национално ниво няма прието единно или

¹ Източник: Издание „България 2023” на НСИ -

https://www.nsi.bg/sites/default/files/files/publications/Brochure_Bulgaria2023.pdf

² Източник: Данни на НСИ (www.nsi.bg) – раздел „Бизнес статистика” – секция „Бизнес регистър”, подсекция „Статистика на фамилияния бизнес” - „Годишни данни по икономически дейности”.

³ Определението за „семеен бизнес” на ЕК включва: 1. По-голямата част от правата за вземане на решения са във владение на физическото лице (лица), създадо дружеството, или са във владение на физическо(и) лице(а), придобило(и) акционерен капитал в дружеството или във владение на техните съпрузи, родители, деца или преки наследници на децата. 2. По-голямата част от правата за вземане на решения са косвени или преки. 3. Най-малко

Министерство на иновациите и растежа Главна дирекция “Европейски фондове за конкурентоспособност” – Управляващ орган на ПКП	НАРЪЧНИК ПО ПРОГРАМА „КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ И ИНОВАЦИИ В ПРЕДПРИЯТИЯТА” ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г. (ПКП)		Вариант 2
	Глава 4 Приложение 4.1.3.	ПРОЦЕДУРИ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ Образец на Методология и критерии за подбор на операции	страница: 2/8
	Одобрен от: Ръководител на Управляващия орган		Дата: Февруари 2024 г.

	общовалидно определение за този вид предприятия. Националната стратегия за малките и средните предприятия (НСМСП) за периода 2021-2027 г. разглежда семейните предприятия в контекста на дефиницията, възприета от ЕК, като подчертава ролята и значимостта им за постигането на икономически растеж. Съгласно НСМСП 2021-2027 г. развитието на МСП в България като цяло се отличава с установена традиция в някои видове предприемачество, сред които е посочено и семейното предприемачество. Едновременно с това, извършените анализи за целите на НСМСП 2021-2027 г. показват, че България изостава от останалите европейски държави по отношение на средата за предприемачество и растеж на МСП, включително на семейните предприятия. Според Индекса на националния предприемачески контекст (National Entrepreneurship Context Index, NECI), общият резултат на страната е 4.7 от 10, като тя се нарежда на 14-то място сред 18 европейски държави и на 36-то място от общо 54 страни, включени в инициативата „Глобален предприемачески мониторинг” (Global Entrepreneurship Monitor, GEM). Съгласно данните от последния национален доклад на GEM за България, страната изпада с 2 позиции до 61-во място измежду 190 икономики в годишната класация „Правене на бизнес 2020” („Doing Business 2020”) на Световна банка, с което се нарежда след повечето държави - членки на ЕС. В този контекст и в условията на възстановяване от икономическите последици от кризата COVID-19, по данни на НСИ броят на фамилните предприятия в България намалява от 103,7 хил. през 2019 г. до 95,8 хил. през 2021 г. Допълнително, развитието на семейните предприятия в България се отличава с ясно изразени регионални дисбаланси, като през 2021 г. най-голям брой от активните фамилни предприятия са съсредоточени в 3 (три) от районите на планиране: Югозападен район – с най-висок брой или 35,01% от всички семейни предприятия, Южен централен район – 20,72% и Югоизточен район - 14,07% от семейните предприятия в страната. В останалите три района на планиране семейното предприемачество е по-слабо застъпено: Североизточен район - 12,15% от семейните предприятия, Северен централен район – 9,52% и Северозападен район – 8,53% от семейните предприятия. За структурата на фамилния бизнес по икономически сектори е характерно, че през 2021 г. най-голям е броят на семейните предприятия в сектор G „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети” (36 004 предприятия), следван от сектор M „Професионални дейности и научни изследвания” (9 977 предприятия), сектор C „Преработваща промишленост” (7 775 предприятия), сектор I „Хотелиерство и ресторантьорство” (6 050 предприятия)⁴. Съгласно НСМСП 2021-2027 г. към приоритетните сектори на националната икономика са отнесени и творческите индустрии. Те се основават на връзката между творчеството, уменията и таланта от една страна, и от друга – на иновациите и предприемаческата инициатива. От 2008 г. до началото на кризата в резултат на разпространението на COVID-19, МСП от сектора на творческите индустрии отбелязват значителен ръст в производството, износа, заетостта и производителността на труда. Към творческите индустрии се отнася и секторът на занаятите, които като вид
--	---

един представител на семейството или роднина е официално ангажиран в управлението на дружеството. 4. Дружество, регистрирано за борсова търговия, отговаря на определението за семейно предприятие, ако лицето, което е създало или придобило дружеството (акционерния капитал), или неговото семейство, или потомци притежават минимум 25 % от правата за вземане на решения, на които имат право съгласно техния акционерен капитал.

⁴ Източник: Данни на НСИ (www.nsi.bg) – раздел „Бизнес статистика” – секция „Бизнес регистър”, подсекция „Статистика на фамилния бизнес” – „Годишни данни по икономически дейности” и „Годишни данни по статистически райони и области”.

Министерство на иновациите и растежа Главна дирекция “Европейски фондове за конкурентоспособност” – Управляващ орган на ПК ИП	НАРЪЧНИК ПО ПРОГРАМА „КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ И ИНОВАЦИИ В ПРЕДПРИЯТИЯТА” ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г. (ПКИП)		Вариант 2
	Глава 4 Приложение 4.1.3.	ПРОЦЕДУРИ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ Образец на Методология и критерии за подбор на операции	страница: 3/8
	Одобрен от: Ръководител на Управляващия орган		Дата: Февруари 2024 г.

	предприемачество се отличават с дългогодишни традиции в България. Занаятите са признати като форма на нематериалното културно наследство в ЕС, което трябва да бъде насърчавано и съхранявано. В този контекст Иновационната стратегия за интелигентна специализация (ИСИС) 2021-2027 г. извежда творческите индустрии и занаятите като една от приоритетните подобласти на тематична област „Нови технологии в креативните и рекреативните индустрии”. В периода след кризата COVID-19, както семейните предприятия, така и тези от сектора на творческите индустрии и занаятите предвид по-малкия си мащаб, продължават да изпитват сериозни затруднения, породени от свиването на пазарите и повишаването на цените на основните суровини, което ограничава възможностите им за инвестиции в съвременно оборудване за модернизация на дейността и подобряване на производствения капацитет. В тази връзка, основната цел на настоящата процедура е да предостави фокусирана подкрепа в отговор на нуждите на семейните предприятия и предприятията от сектора на творческите индустрии и занаятите за стимулиране на инвестициите и подобряване на пазарното им присъствие. По този начин фокусът на процедурата е в пълно съответствие със специфичната цел на Приоритет 1 „Иновации и растеж” на ПК ИП 2021-2027 г. за засилване на устойчивия растеж и конкурентоспособността на МСП съгласно регионалния потенциал за развитие – чрез приноса на мярката за осигуряването на безвъзмездна помощ в подкрепа на устойчивото развитие на растеж на семейните предприятия и предприятията от творческите индустрии и занаятите.			
Очаквани резултати	Очакваните резултати от подкрепата по процедурата се изразяват в нарастване на броя на МСП - семейни предприятия и предприятия от творческите индустрии и занаятите, които подобряват производствения си капацитет и ефективността на процесите, и по този начин постигат намаляване на производствените разходи, засилване на конкурентните предимства и подобряване на пазарното присъствие на продуктите/услугите на вътрешен и външен пазар.			
Продължителност на процедурата/процедурите	2023 г. – 2027 г.			
Териториален обхват	Проектите по процедурата следва да бъдат изпълнени на територията на Република България.			
Бюджет (ЕФРР и национален)	Категория регион	Общ размер на безвъзмездната финансова помощ	Средства от Европейския фонд за регионално развитие	Национално съфинансиране
	Регион в преход ⁵	42 977 868,94 лв. 21 974 235,46 евро	30 084 508,26 лв. 15 381 964,82 евро	12 893 360,68 лв. 6 592 270,64 евро

⁵ Югозападен район (ЮЗР).

Министерство на иновациите и растежа Главна дирекция “Европейски фондове за конкурентоспособност” – Управляващ орган на ПКПП	НАРЪЧНИК ПО ПРОГРАМА „КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ И ИНОВАЦИИ В ПРЕДПРИЯТИЯТА” ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г. (ПКПП)		Вариант 2
	Глава 4 Приложение 4.1.3.	ПРОЦЕДУРИ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ Образец на Методология и критерии за подбор на операции	страница: 4/8
	Одобрен от: Ръководител на Управляващия орган		Дата: Февруари 2024 г.

	По-слабо развити региони ⁶	150 697 957,68 лв. 77 050 642,27 евро	128 093 264,03 лв. 65 493 045,93 евро	22 604 693,65 лв. 11 557 596,34 евро
	Общо	193 675 826,62 лв. 99 024 877,73 евро	158 177 772,29 лв. 80 875 010,75 евро	35 498 054,33 лв. 18 149 866,98 евро
Режим на държавна/минимална помощ	Помощта по настоящата процедура ще се предоставя при условията на режим „минимална помощ” (de minimis) съгласно Регламент (ЕС) № 2023/2831 на Комисията от 13 декември 2023 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта „de minimis”. Максималният размер на помощта за едно и също предприятие в режим „минимална помощ” (de minimis), за която се кандидатства, заедно с другите получени минимални помощи от кандидата, не може да надхвърля левовата равностойност на 300 000 евро (586 749 лева) за период от три предходни години, считано от датата на предоставяне на помощта.			
2. Методология и критерии за подбор на операции				
Вид процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ	Ще се прилага процедура за подбор на проектни предложения съгласно чл. 25, ал. 1, т. 1 и чл. 29, ал. 1 от Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление (ЗУСЕФСУ).			
Допустими кандидати	1) Да са търговци по смисъла на Търговския закон или Закона за кооперациите; 2) Да са регистрирани не по-късно от 31.12.2021 г. 3) Да са микро или малки предприятия по смисъла на чл. 3 и чл. 4 от Закона за малките и средните предприятия и Препоръка на Комисията от 6 май 2003 г. (ОВ L 124, 20.5.2003 г., стр. 36). 4) Да имат средносписъчен брой на персонала за последната приключена финансова година, който е ≥ 1 заето лице. 5) Да са семейни предприятия по смисъла на определението за „семейно предприятие”. За целите на настоящата процедура „семейно предприятие“ е предприятие, в което: - повече от половината от капитала на предприятието се притежава от физическото лице, създало предприятието или придобило капитала на предприятието И минимум			

⁶ Останалите райони на планиране в България – Северозападен район (СЗР), Северен централен район (СЦР), Североизточен район (СИР), Югоизточен район (ЮИР) и Южен централен район (ЮЦР).

Министерство на иновациите и растежа Главна дирекция “Европейски фондове за конкурентоспособност” – Управляващ орган на ПКП	НАРЪЧНИК ПО ПРОГРАМА „КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ И ИНОВАЦИИ В ПРЕДПРИЯТИЯТА” ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г. (ПКП)		Вариант 2
	Глава 4 Приложение 4.1.3.	ПРОЦЕДУРИ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ Образец на Методология и критерии за подбор на операции	страница: 5/8
	Одобрен от: Ръководител на Управляващия орган		Дата: Февруари 2024 г.

	едно друго (различно) физическо лице участва официално в управлението му, като между двете лица съществува роднинска връзка⁷, <u>или</u> - повече от половината от капитала на предприятието се притежава от две или повече физически лица, създали предприятието или придобили капитала на предприятието, като между тях съществува роднинска връзка И минимум едно от тези лица или минимум едно друго (различно) физическо лице, с което лицата, притежаващи повече от половината от капитала на предприятието имат роднинска връзка, участва официално в управлението на предприятието, <u>или</u> - повече от половината от капитала на предприятието се притежава от едно или повече физически лица, създали предприятието или придобили капитала му, между които съществува роднинска връзка И минимум едно от тях (в случаите на две или повече лица в роднинска връзка, които притежават повече от половината от капитала) или минимум едно друго (различно) физическо лице, с което лицето/ата, притежаващо/и повече от половината от капитала на предприятието има/т роднинска връзка, е назначено на трудов договор в предприятието. Не се считат за „семеини” тези предприятия, в които повече от половината от капитала се притежава/т от друго/и юридическо/и лице/а и/или едноличен/ни търговец/ци, И/ИЛИ в чието управление официално участва/т друго/и юридическо/и лице/а и/или едноличен/ни търговец/ци. И/ИЛИ Да са предприятия с основна икономическа дейност⁸ в секторите на творческите индустрии съгласно Класификацията на икономическите дейности (КИД-2008)⁹ И/ИЛИ Да са предприятия, осъществяващи дейност, включена в Списъка на занаятите съгласно Приложение № 1 към Закона за занаятите и чийто собственик/ци е/са вписан/и със същата дейност в Националния регистър на занаятчиите, поддържан от Национална занаятчийска камара. 6) Да са реализирали нетни приходи от продажби за последните 3 приключени финансови години, които съответстват на праговете за минимални и максимални размери на нетните приходи от продажби, посочени в Условието за кандидатстване за съответната категория предприятие. 7) Да са заявили подкрепа за основната си икономическа дейност съгласно КИД-2008 и съответно за дейност съгласно Списъка на занаятите по Приложение № 1 към Закона за занаятите, с която собственикът/ците на предприятието е/са вписан/и в Националния регистър на занаятчиите, поддържан от Национална занаятчийска камара.
--	---

⁷ „Роднинска връзка” за целите на настоящата процедура е отношението между две или повече физически лица, основани на брак, родство или осиновяване по смисъла на Семейния кодекс.

⁸ Съгласно данни на НСИ за последната приключена финансова година.

⁹ Секторите на творческите индустрии ще бъдат изчерпателно изброени до ниво четиризначен код по КИД-2008 в Условието за кандидатстване.

Министерство на иновациите и растежа Главна дирекция “Европейски фондове за конкурентоспособност” – Управляващ орган на ПКПП	НАРЪЧНИК ПО ПРОГРАМА „КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ И ИНОВАЦИИ В ПРЕДПРИЯТИЯТА” ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г. (ПКПП)		Вариант 2
	Глава 4 Приложение 4.1.3.	ПРОЦЕДУРИ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ Образец на Методология и критерии за подбор на операции	страница: 6/8
	Одобрен от: Ръководител на Управляващия орган		Дата: Февруари 2024 г.

Изисквания към партньори (ако е приложимо)	Неприложимо
Допустими проекти/дейности	Допустими дейности: 1) Подобряване на производствения капацитет на семейните предприятия и предприятията от творческите индустрии и занаятите. 2) Подобряване на пазарното представяне на семейните предприятия и предприятията от творческите индустрии и занаятите. 3) Подобряване на управленските, производствените и логистичните процеси в семейните предприятия и предприятията от творческите индустрии и занаятите. 4) Консултантски услуги за подготовка на проектното предложение по процедурата. Проектите по процедурата следва да включват задължително Дейност 1). Дейности 2), 3) и 4) не са задължителни и могат да бъдат включени в проектните предложения в допълнение на Дейност 1), по преценка на кандидатите.
Допустими разходи	1) Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (ДМА), представляващи машини, съоръжения, оборудване за производствения процес¹⁰, осигуряващи подобряване на производствения капацитет на предприятието. 2) Разходи за придобиване на инструменти и оборудване за производствения процес под стойностния праг на същественост за ДМА¹¹, които осигуряват подобряване на производствения капацитет на предприятието. 3) Разходи за придобиване на дълготрайни нематериални активи (ДНА) – специализиран софтуер, осигуряващ подобряване на производствения капацитет на предприятието. 4) Разходи за създаване на онлайн магазин за продуктите/услугите от дейността, за която е заявена подкрепа с цел подобряване на пазарното представяне на предприятията. Разходите по т. 4) не трябва да надвишават 10 000 лв. 5) Разходи за ИКТ системи за подобряване на управленските, производствените и логистичните процеси в предприятието (Система за управление на ресурсите – ERP система, Система за управление на взаимоотношенията с клиенти – CRM система, Система за управление на веригата за доставки, Система за управление на складовото стопанство - WMS, Система за управление на производството – MOM/MES системи и Система за бизнес анализи -Business Intelligence система).

¹⁰ Процеса на производство на продукта/ите и съответно процеса на предоставяне на услугата/ите от дейността, за която е заявена подкрепа.

¹¹ На стойност под стойностния праг на същественост за ДМА съгласно чл. 50, ал. 1, т. 2 от Закона за корпоративното подоходно облагане (700 лв.) или под стойностния праг, определен в Счетоводната политика на предприятието - кандидат.

Министерство на иновациите и растежа Главна дирекция “Европейски фондове за конкурентоспособност” – Управляващ орган на ПКПП	НАРЪЧНИК ПО ПРОГРАМА „КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ И ИНОВАЦИИ В ПРЕДПРИЯТИЯТА” ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г. (ПКПП)		Вариант 2
	Глава 4 Приложение 4.1.3.	ПРОЦЕДУРИ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ Образец на Методология и критерии за подбор на операции	страница: 7/8
	Одобрен от: Ръководител на Управляващия орган		Дата: Февруари 2024 г.

	6) Разходи за консултантски услуги за подготовка на проектното предложение по процедурата.		
Минимален размер на помощта	15 000 лева		
Максимален размер на помощта	150 000 лева		
Интензитет на помощта	- до 75% - за семейни предприятия и предприятия с основна икономическа дейност в секторите на творческите индустрии съгласно КИД-2008; - до 85% - за предприятия, осъществяващи дейност, включена в Списъка на занаятите съгласно Приложение № 1 към Закона за занаятите.		
Кръстосано финансиране (ако е приложимо)	Неприложимо		
Критерии за подбор/ оценка на съответствието	I. Приоритизация на проекти:		
	1. Принадлежност на кандидата към повече от една целева група предприятия по процедурата		2 т.
	2. Регионална приоритизация на проектите според мястото на изпълнение		5 т.
	3. Приоритизация съгласно Националната стратегия за малките и средните предприятия 2021-2027 г.		5 т.
	4. Прилагане на кръгови модели		3 т.
	5. Участие на кандидата в процедури по ОП „Иновации и конкурентоспособност” 2014 – 2020 г. и в процедури чрез подбор на предложения за изпълнение на инвестиции по Програмата за икономическа трансформация от Националния план за възстановяване и устойчивост		6 т.
	6. Бюджет на проекта		5 т.
	Общ брой точки по критериите от Раздел I:		26 т.
	II. Финансова стабилност на предприятието преди изпълнението на проекта (въз основа на данни за последните 3 приключени финансови години)		
	1. Претеглен коефициент на рентабилност на EBITDA за последните 3 приключени финансови години		18 т.

Министерство на иновациите и растежа Главна дирекция “Европейски фондове за конкурентоспособност” – Управляващ орган на ПКПП	НАРЪЧНИК ПО ПРОГРАМА „КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ И ИНОВАЦИИ В ПРЕДПРИЯТИЯТА” ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г. (ПКПП)		Вариант 2
	Глава 4 Приложение 4.1.3.	ПРОЦЕДУРИ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ Образец на Методология и критерии за подбор на операции	страница: 8/8
	Одобрен от: Ръководител на Управляващия орган		Дата: Февруари 2024 г.

	2. Претеглен коефициент на брутна добавена стойност за последните 3 приключени финансови години	11 т.
	3. Претеглен коефициент на разходите за данъци спрямо реализираните приходи за последните 3 приключени финансови години	5 т.
	Общ брой точки по критериите от Раздел II:	34 т.
	Общ брой точки по критериите от Раздел I и Раздел II:	60 т.
Индикатори	Показатели за резултат: ✓ Частни инвестиции, допълващи публичното подпомагане (в т. ч.: безвъзмездни средства, финансови инструменти). ✓ Предприятия с по-голям оборот. Показатели за крайния продукт: ✓ Подпомагани предприятия (в т.ч.: микро-, малки, средни, големи предприятия); ✓ Подпомагани предприятия чрез безвъзмездни средства.	